

Nationalekonomisk Forening

afholdt Møde Torsdagen d. 8 Januar. Forinden fandt en Middag Sted, ved hvilken som Gjæster vare til Stede Professor, f. T. Rektor ved Lunds Universitet, Greve G. K. Hamilton, og Medlemmerne af Frihandelsforeningens Bestyrelse, Grosse-
 rerne D. B. Adler og Thune. Forhandlingerne lededes af Statsrevisor Gad, der først gav Ordet til Etatsraad, Nationalbank-
 direktør Levy for en Meddelelse om Møntsagen.

Etatsraad Levy udtalte, at idet han efterkom Bestyrelsens Opfordring om at give en Meddelelse om Møntsagens Gjennemførelse maatte han tage et vist Forbehold. Finansministeren havde vel overdraget ham Ledelsen af det paagjældende Arrangement og de dermed i Forbindelse staaende Forretninger, men da det dog i sidste Instans var Ministeren, der bar Ansvaret, maatte denne give sit Samtykke til Enkelthederne i deres Almindelighed, og da heie Arbejdet vilde udfylde et Tidsrum af flere Aar, var der hidtil ikkun truffen endelig Bestemmelse om det, der vedkom Guldudmøntningen. Alt hvad Taleren derfor maatte anføre om Skillemonnten og andre Spørgsmaal, maatte han ønske betragtet som sin personlige Anskuelse.

Møntreformen afveg fra sædvanlige Reformere derved, at den berørte ethvert Individ i Samfundet uden Hensyn til Kjønn eller Alder; den greb vilkaarligt ind i Forholdet imellem Debitor og Kreditor, idet den bestemte, at Betalinger der vare kontraherede i Sølv skulde udredes i Guld efter et af Lovgivningsmagten vedtaget Værdiforhold, og endelig fulgte det af Sagens Natur, at Reformen fremtraadte for Befolkningen i en bestemt fysisk Skikkelse i Form af en hel ny Møntrække. Af disse Grunde var en hurtig Gjennemførelse stemmende med Sagens og Befolkningens Interesse, og da Udmøntningen er

et Statsregale, hvilket overalt er erkjendt for en Nødvendighed, var Reformens hurtige og hensigtsmæssige Gjennemførelse i det Væsentlige afhængig af den Virksomhed, Regeringen udfødede i saa Henseende.

Møntreformen faldt i to af hinanden aldeles uafhængige Dele: Vedtagelsen af Guld i Stedet for Sølv som Grundlag for Landets Møntfod og Vedtagelsen af en ny Regningsenhed delt i 100 Dele, der efter Møntlovens § 17 vil være at indføre senest 1 Jan. 1875. Guldmønten skulde vel kunne indføres til et tidligere, men ikke til et senere Tidspunkt.

Allerede heri laa et Fingerpeg om først at indføre Guldmønten, og herfor talte ogsaa andre Grunde, hvoraf han skulde fremføre flere. Paa Grund af Arbejdets store Omfang og af Hensyn til Metallernes højt forskellige Beskaffenhed og Møntværkets Indretning, maa Arbejdet deles og udføres i en bestemt Orden, og da Guldmønterne er den Pengesort, hvoraf der i Antal møntes det mindste Beløb, var det naturligt at begynde med disse. Guldmønterne er derhos de Møntstykker, der i Overgangstiden til 1 Jan. 1875 lettest kunne anvendes til Betalinger i Rigsdaler. En kort Stund at benytte 20-Kroner og 10-Kroner som 10- og 5-Dalerstykker falder Ingen vanskelig. Endvidere vilde man ved Hjælp af Guldmønten lettest kunne inddrage den overflødige gamle Sølv mønt og benytte Konjunkturerne til at sælge denne i Udlandet, forinden Sølvet falder yderligere i Pris. Endelig og hovedsagelig maatte Guldet indføres først, for at der ikke skulde indtræde et allfor stort Misforhold i det Værdiforhold imellem Guld og Sølv, hvorpaa Reformen er baseret og Værdiforholdet mellem de nævnte Metaller ved Reformens Indførelse. Forholdene have allerede i saa Henseende forandret sig meget siden den Tid Møntkonventionen vedtoges, men de kunde fjerne sig i endnu højere Grad fra det fastsatte Grundlag, om Guldmøntens Indførelse udsattes til 1 Januar 1875.

I Tyskland havde man ved Overgangen til Guldmøntfoden fastsat Værdiforholdet til Sølv som 1 : 15,50, hvilket var Gjennemsnitsforholdet for de sidste 50 Aar. Taleren havde fundet dette Forhold unaturligt og havde efter Værdiforholdet paa Ver-

denemarket for de sidste 6—7 Aar fra det første Øjeblik, han hos os satte Spørgsmaalet om Overgangen til Guldfoden i Bevægelse, foreslaaet et Værdiforhold af 1 : 15,675. Dette passende særdeles godt for at angive Guldværdien i et afrundet Tal (620 Rdl. pr. Pd., 1 : 15,50 er derimod 613,094 Rdl. pr. Pd.) og samtidig til de faktiske Forhold paa den Tid, Forhandlingerne indlededes med Norge og Sverig; der tilvejebragtes derhos et ret heldigt Forhold til Tysklands Møntsystem, idet 1 Rdl. vilde blive nøjagtig $2\frac{1}{4}$ tyske Mark eller $\frac{3}{4}$ preussiske Thl. Ogsaa til det franske Møntsystem vilde dette Forhold nogenlunde passe, da Franken nøjagtig vilde svare til 36 Sk. (Daleren beregnet til 100 Sk.) og i Fremtiden altsaa til 72 Øre. Da Taleren først fremsatte sit Forslag, fandt det ikke synderlig Anklang her og endog megen Modstand i Sverig, hvor man holdt paa et Værdiforhold af 1 : 15,37, men da den internationale Møntkommission forhandlede om Sagen, havde han den Tilfredsstillelse, at man, efter at have forsøgt mange andre Kombinationer, endte med enstemmig at vedtage hans Forslag til Grundlag for Møntfoden som det eneste gennemførlige i de tre nordiske Lande. Nogen Vilkaarlighed bliver der altid ved Indførelsen af slige Forandringer. Efter den nu gjældende Markedspris paa Sølv er Værdiforholdet til Guld som 1 : 16,25, jo hurtigere derfor alle Omsætninger reguleres efter Guldfoden, desto hurtigere ville Virkningerne af det valgte Værdiforhold forsvinde.

Det næste Spørgsmaal,*) der opstod, var da, hvor meget Guld man skulde udmønte. I Tyskland havde man oprindeligt villet udmønte $13\frac{1}{2}$ dansk Daler (10 Thlr.) pr. Hoved, men under den praktiske Udførelse var man gaaet ned til 10 Rdl. Hertil havde navnlig den Omstændighed bidraget, at det fra Begyndelsen havde været Mening at afskaffe alle Sedler under 100 Mk., men senere var man kommen til at lade 50 Mk. (nogle og tyve Daler) være Minimum for Seddelemmissionen. Her var nu Sagen en anden, da man her havde saa stor For-

---

*) Vi tillade os her og i det Følgende for en stor Del at benytte
•Berl. Tids. Referat af Etatsraad Levys Foredrag.

kjærlighed for smaa Sedler, at man endog i Folketinget havde begjært Finansministerens Løfte om, at han vilde fastholde Udstedelsen af Femdalersedler. Derfor havde man her anset det for tilstrækkeligt at udmønte 5 Rdl. i Guld pr. Individ, med et rundt Tal 10 Millioner Daler. Men ved dette Spørgsmaals Overvejelse havde man maattet tage et særligt Hensyn til Norge, ikke fordi der i denne Sag havdes nogen særlig Grund dertil for dette Lands Skyld, men af egen Interesse. Den væsentligste Del af Cirkulationsmidlerne i Norge er dansk Mønt. Naar vor Sølv mønt indkaldtes, vilde der altsaa strømme en Mængde Sølv herved fra Norge, og det gjaldt derfor om at faa dette afsat saa gunstigt som muligt. Disse Overvejelser havde ført til en Overenskomst med Norges Bank, i Følge hvilken denne herfra modtog 4½ Mill. Guld for Sølv. Den paagjældende Transaktion er udført med stor Lethed gennem Nationalbanken uden Udgift for Staten. Da Norge ogsaa selv vilde mønte Guld, fik det kun 3 Millioner i møntet Guld og Resten i Barrer. Dette Hensyn til Norge havde ført til, at Udmøntningen af Guld blev bestemt til 13½ Mill. Daler. Af de 10 Millioner, man nærmest havde tænkt anvendte som Omsætningsmiddel herhjemme, ville de 8 Millioner blive 20-Kronestykker og de 2 Millioner 10-Kronestykker, hvilket svarer til Forholdene i England, Frankrig og Tyskland med Hensyn til de cirkulerende større og mindre Guldmønter. Smaa Mønter af Guld kunne nemlig ikke let finde Indgang; de ere mindre praktiske og tilmed kostbarere end de større at fabricere.

Den egentlige Udmøntning af Guld var begyndt herhjemme d. 1 Septbr. Fra denne Dag til sidst i December var der blevet udmøntet 9 Mill. Daler, hvilket for den tekniske Ledelse, hvem Æren derfor tilkom, var et overordentligt smukt og godt Arbejde. Resten haabede han, at man vilde have færdig i Februar Maaned, uagtet Antallet af det faste Personale ved Mønten var saa indskrænket, at en Enkelts Sygdom let kunde standse Arbejdet. Man havde for at fremme dette maattet ty til ganske simple, uøvede Arbejdere og Arbejdersker fra de forskjelligste Stillinger, men ikke desto mindre var Arbejdet blevet udført paa en særdeles tilfredsstillende Maade.

Ved Tilvejebringelsen af det fornødne Materiale, som det ikke havde været saa let at skaffe til Veje, var der udfoldet en anerkjendelsesværdig Energi fra Statens Side. Finansministeriet havde i god Tid truffet sine Dispositioner, saa at det var i Besiddelse af Sterlingvexler, for hvilke der kunde indskrives Guld. Alt havde det dog ikke kunnet præstere; men det havde faaet Hjælp fra Nationalbanken, fra hvilken Stødet til hele Reformen jo var udgaaet, og som derfor ogsaa havde været saa forsynlig, at den havde kunnet stille 6—8 Mill. Rdl. Guld til Regeringens Raadighed. Ved heldig, hensigtsmæssig uinteresseret Samvirken af Finansministeriet og Nationalbanken var det lykkedes raskt og hurtigt at gennemføre Udmøntningen under saa heldige Vilkaar, som noget som helst andet Land havde kunnet glæde sig ved under tilsvarende Forhold. Guldet var ikke alene blevet tilvejebragt uden Opofrelser, men endog med en liden Fordel, størst for Nationalbanken, der i Tide kunde begynde sine Operationer, mindre for Regeringen, der maatte afvente Udfaldet af de vidtløftige Forhandlinger. Derimod vilde denne jo ikke kunne undgaa et føleligt Tab paa det Sølv, der blev indløst. Hvor stort dette Tab vilde blive, fandt han ingen Anledning til her nærmere at dvæle ved. Kun saa meget vilde han sige, at det ikke blev ganske ubetydeligt. Da Forhandlingerne om Overgangen begyndte, var Sølvprisen $60\frac{1}{8}$ s d., men da Forhandlingerne endelig bleve afsluttede, hvilket paa Grund af Norges Forhold m. m. trak længe ud, var den falden betydelig og er nu 58 d.

Taleren maatte her fremdrage et Spørgsmaal, der ofte fremkom, men beroede paa en Misforstaaelse. Man hører ofte sige, at vi for Øjeblikket havde en dobbelt Møntfod. Men denne Paastand maatte Taleren bestemt afvise. Hvis Nogen kom til Møntmesteren med Sølvbarrer til Udmøntning, vilde han blive afvist, og kom han til Nationalbanken, vilde det gaa ham lige saa, da denne var bleven fritagen for sin Forpligtelse til at købe Sølvbarrer. Guldbarrer vilde man vel for Øjeblikket, da Mønten er beskæftiget for Staten, ikke kunne faa udmøntede, men Nationalbanken var forpligtet til at modtage dem og betale dem med 620 Rdl. pr. Pd. eller 1,240 Rdl. pr. Kilogram

÷ $\frac{1}{4}$ pCt. i Møntomkostninger, følgelig er Sølv ikke mere anvendelig her i Landet til Mønt efter Rigsmøntfoden, hvorimod Guldbarrer i et ubegrænset Beløb og efter den i Møntloven fastsatte Pris kan ved Bankens Mellemkomst finde Anvendelse som Omsætningsmiddel. Han vilde ogsaa for sin Anskuelse anføre et andet Bevis. Hvis vi havde Sølvfod, maatte nu Kursen paa England for 1 L. St. være = 9 Rdl. 40 Sk., men i Stedet for er den 9 Rdl. 6 Sk. Parikursen var 9 Rdl. $7\frac{2}{3}$ Sk., idet der af et Pund Guld udmøntes 610 Dalere og 68,284 L. St. At Kursen i det sidste halve Aar har været snart lidt over og snart lidt under Pari, men ikke er afveget meget derfra, var det bedste Bevis for, at Sølv var holdt udenfor Betragtningen ved Ansættelsen af Kursen; faktisk havde dette været Tilfældet lige fra det Øjeblik, der for Alvor blev Spørgsmaal om Overgangen til Guldfoden.

Til Udprægningen af den for Gjennemførelsen af den ny Regningsenhed nødvendige Smaamønt var der i Loven givet en Frist af 9—6 Aar. Han vilde finde det meget beklageligt, om man skulde bruge saa lang en Tid dertil, da Intet var uheldigere for en saadan Reforms Gjennemførelse, end naar den efter Indførelsen i længere Tid blot skulde henstaa som en Foranstaltning paa Papiret. Det var Talerens Haab, at man i Løbet af højst $2\frac{1}{2}$ Aar skulde blive færdig med Udmøntningen af Smaamønt, uagtet vi herhjemme vare uheldigere stillede i den Henseende end Sverig, hvor man ikke skulde have nogen ny Regningsenhed, og intet Offer i den Henseende skulde bringes. Med Hensyn til Antallet af den Smaamønt, som skulde præsteres, havde man kun et Skjøn at rette sig efter. For Tiden findes her formodentlig 5 Rdl. Smaamønt pr. Hoved, men efterhaanden som Omsætningen og Priserne stige, stilles der større Fordringer til saadanne. Det viste Erfaringen baade fra andre Lande og herhjemme fra. I det sidste Aar havde den højere Arbejds løn og de stigende Priser paa Livsforbrødenheder trukket et Par Mill. Rdl. bort fra Beholdningen i Nationalbankens Kjældere, til Supplering af Omsætningsmidlerne. Man havde tænkt sig at ville udmønte: Af 2-Kroner 6 Mill. Stykker, af 1-Kroner 2 Mill., 25-Ørestykker

8 Mill., 10-Ørestykker 8 Mill., 5-Ørestykker (denne Broncemønt antages ikke at ville faa nogen stor Anvendelse paa Grund af, at den i Omfang bliver som nu en Tremark) 2 Mill., 2-Ørestykker 6 og 1-Ørestykker 2 Mill. Stykker. Den største Del, de sidstnævnte 26 Millioner Møntstykker, haabede han, at man kunde have færdig den 1 Januar 1875, den Dag, Loven paa-bød Indførelsen af den ny Regningsenhed. Han fandt dette meget heldigt, da det Modsatte vilde indvirke forstyrrende paa Reformens Gjennemførelse og let fremkalde en passiv Modstand; men denne afvæbnedes bedst, naar man er saaledes forberedt, at man omtrent samtidig med at de nye Mønter sættes i Omløb er i Stand til at indkalde de gamle og derefter sætte dem ud af Kurs. Naar de 26 Millioner ere færdige, vil man skride til Udmøntningen af 2- og 1-Kronestykker, hvilken vilde medtage et Aar. Disse Møntsorter vilde blive møntede sidst, da man i Overgangstiden havde Daleren og den halve Daler at hjælpe sig med, og disse greb mindre forstyrrende ind i det ny System end 16- og 4-Skillinger.

Hos os var der, hvad enhver Uhildet maatte indrømme, vist Energi og Udholdenhed, men det heldige Udfald af hele Reformen vilde til Dels bero paa Sverig og Norge. Man vilde maaske undre sig over, at han tog Norge med; men dette Land havde i Virkeligheden i alt Væsentligt antaget samme System som vort, ja Norge var endog sprunget Sverig og Danmark forbi. Medens disse havde taget Udsættelse til 1875, havde Norge uden videre indført Guldfoden fra 1 Januar 1874 og afskaffet Sølv som legalt Betalingsmiddel i Summer større end 5 Speciesdaler — uagtet der ikke var udmøntet et eneste Guldstykke i Norge, og man der først vilde kunne begynde derpaa i Februar Maaned. Man maa derfor hjælpe sig deroppe med dansk Guld mønt som Betalingsmiddel, hvilket iøvrig er forbeholdt i den norske Møntlov.

Hvis Norge og Sverig altfor stærkt gjorde Regning paa, at Danmark skulde bære en stor Del af Byrden ved Udmøntningen af Smaamønt, vilde dette forsinke Sagens endelige Gjennemførelse en Del. I Sverig havde man næppe været forberedt paa at mønte i stor Maalestok, hvilket fremgaaer af Alt, hvad

der fra svensk Side er fremkommet om Sagen. Hertil udfordredes navnlig Redskaber, som ikke vare lette at faa, og som man til Dels maatte bestille længe i Forvejen. For Exempel var der kun én Fabrikant, Uhlhorn i Köln, hos hvem man kunde faa en god Prægmaskine, og han vilde for Øjeblikket ikke tage mod Bestillinger for det første Aar. Taleren havde for nylig skrevet til den engelske Møntmester for at raadføre sig med ham, men havde faaet det Svar, at Uhlhorn var den Eneste, som kunde levere et saadant Apparat. Sverig var heller ikke for Tiden forsynet godt med Smaamønt. I den sydlige Del af Landet brugte man en Mængde dansk Mønt, hvorfor man der ogsaa paa flere Steder regnede i Skillinger. En Entreprenør for et Jærnbaneanlæg i Sverig havde meddelt Taleren, at han stadig udbetalte sine Folk lige saa megen dansk som svensk Mønt. Taleren var imidlertid overbevist om, at Sverig af egen Interesse og af Nationalstolthed vilde gjøre Alt for at vinde med.

Gjennemførelsen af den ny Regningsenhed vilde sikkert, ligesom enhver gennemgribende Reform, der forandrer det fra Barnsben Tilvante, støde paa megen Uvillie, og man vilde maaske finde Egne, hvor man endnu efter flere Aars Forløb fastholdt det gamle Værdiforhold; men det var gennem Ungdommen, at Reformen skulde bæres frem efter at Staten havde fuldført sin Andel af Arbejdet. Han haabede derfor, at Skolelærerne vilde vise Sagen den rette Interesse og Opmærksomhed. Efter hans Mening vilde det være meget uheldigt, om man vilde beholde Regningsopgaverne i Daler og Kroner ved Siden af hverandre; man burde strax kaste al Dalerberegning overbord. Hvor megen Umage man end gjorde sig for at forberede Sagen, saa var dens Skjæbne dog i alt Væsentlig afhængig af, at de nye Værdibegreber trængte ned i Folkets Bevidsthed; i saa Henseende vilde Skolen spille en fremragende Rolle, først ved at vejlede Ungdommen og gennem denne de Ældre, for hvem det Ny i Regelen faldt saa tungt.

Taleren sluttede med at udtale, at Regeringen med Tilfredsstillelse kunde se hen til de alt foregaaende Arbejder til Reformens Gjennemførelse, da den havde Ære af den hensigts-

mæssige, hurtige og billige Maade, hvorpaa de vare blevne fremmede, ligesom han nærede det faste Haab, at det Samme maatte blive Tilfældet med den omfattende Del af Arbejdet, der endnu forestod.

Dirigenten bragte Etatsraad Levy en Tak for hans Meddelelser, hvortil Forsamlingen gav sin Tilslutning ved at rejse sig. — Bestyrelsen foreslog derpaa til Optagelse i Foreningen følgende Herrer: Kommunalæge F. Ulrik, Kriminalretsassessor C. V. Nyholm og Kand. polit. Bilsted. Uden Forhandling vedtoges Bestyrelsens Forslag.

Derpaa indledede Professor, Greve Hamilton fra Lund en Diskussion om Hovedgrundsætningen for Beskatningen.

Greve Hamilton bad om Overbærelse, fordi han, paa Grund af manglende Tid, ikke havde udarbejdet noget fuldstændigt Foredrag. — I Betragtning af Emnets store Omfang mente han, at Diskussionen burde begrænses til det principielle Spørgsmaal om Beskatningens retfærdigste Fordelingsmaade. Som almindelig Grundsætning herfor kunde man opstille enten 1) absolut personlig lige Fordeling paa alle i Staten aktivt deltagende Borgere, eller 2) Fordeling paa Borgerne efter deres forskellige Evne som udtrykt i Formuen eller Indkomsten, eller 3) Fordeling i Forhold til hver Enkelts personlige Forbrug.

Den første Grundsætning staar i nær Forbindelse med den saakaldte Personlighedsgrundsætning. Skulle Alle have lige Ret, synes det, at de ogsaa maa have lige Pligter. Men ligesom den borgerlige Lighed ikke fordrer Indførelsen af Grundsætningen: «under alle Forhold absolut lige Ret», men kun en Anvendelse af Grundsætningen: «under lige Forhold lige Ret», saaledes gjælder det ogsaa paa Beskatningens Omraade, at den absolute personlige Lighed ikke er i Overensstemmelse med Retfærdigheden, ej heller med en højere Samfundsudvikling. — Den anden Grundsætning, Skattens Fordeling efter Borgernes forskellige Evne, udtrykt i deres Formuenhed eller Indkomst, er den, der efter Adam Smiths Tid i Almindelighed har været den antagne i Nationaløkonomien, — om end med betydelige

Forskjelligheder, for saa vidt angaar Grundsætningens Tillæmpning. Der kan dog gjøres betydelige Indvendinger mod Grundsætningens Rigtighed; thi naar Alt kommer til Alt, hviler den paa det absolute Princip, at Staten har et ubegrænset Krav paa Borgernes Medvirken; men et Krav herpaa bliver kun retfærdigt, naar det begrænses og i lige høj Grad stilles til enhver Borger. I og for sig at betragte en større Evne som medførende en større Skattepligt, vil ligefrem sige, at den Stærkere, den mere Dygtige og Sindrige osv. skal beskattes haardere, kun fordi disse Egenskaber findes hos ham, saa at altsaa Beskatningen for Staten bliver et Middel til at udjævne de individuelle Forskjelligheders Indvirken! Og selv om man blot holder sig til Evnen, økonomisk taget, det vil sige: den Evne, der finder sit Udtryk i Formuen eller Indkomsten, saa hviler Udjævnelsen af disse Forhold aabenbart paa socialistisk Grund og fører i sin yderste Konsekvens til et Skattesystem, der maa ophæve Forskjellen i Formue og Indkomst, altsaa ligefrem Grundvolden for det europæiske Samfund: den private Ejendomsret. — Helt anderledes forholder det sig med den tredje Grundsætning, der fordrer Skatterne fordelt saa nøje som muligt i Forhold til de Enkeltes personlige Forbrug i Samfundet. Denne Grundsætning hviler paa den for enhver Nationaløkonom velbekjendte Opfattelse af hele Samfundet som en storartet Organisme for gjensidig Ombyttelse af Tjenester. Af disse Tjenester ydes det største Antal af de Private indbyrdes under fri Vurdering af Tjenesternes Værd. Andre ydes af Staten. Det er sikkert, at de Stats-tjenester, der kunne fordeles paa sædvanlig Vis, ogsaa bør fordeles saaledes, f. Ex. Postbefordringen. Men det største Antal er ikke af denne Beskaffenhed. Det er de Tjenester, som ingen Anden end Staten kan yde, og de bestaa i Udviklingen af den borgerlige Frihed, Sikkerhed og Oplysning. De udgjøre Vilkaaret for al Samsærdighed, al Produktion; de ere den Atmosfære, i hvilken den økonomiske Virksomhed gaar for sig; og de erstattes ikke hver for sig, men indgaa i enhver i Samfundet ydet Tjeneste eller Nyttighed som et deri inkorporeret Element. At Staten yder saadanne Tjenester er den økonomiske Grund for dens Ret til at kræve

Erstatning herfor i Form af Sammenskud eller Skat. Men naar dette er Beskatningsrettens Grund, saa er ogsaa Skatten mest retfærdig, naar den saa nær som mulig slutter sig til denne Grund, hvilket sker, naar Enhver betaler i Forhold til, hvad han nyder, d. v. s. i Forhold til sit personlige Forbrug af andre Fornødenheder; thi i enhver Fornødenhed, han forbruger, indgaar en proportionel Andel af de Tjenester, Staten yder for at muliggjøre denne Fornødenhed. — Sammenligner man denne Grundsætning med Indkomstbeskatningens, ser man let den principielle store Modsætning: Indkomsten repræsenterer jo de Tjenester, man yder: jo større Indkomst, des større det Beløb Tjenester, Indkomsthaveren yder; og lægges Indkomsten til Grund for Beskatningen, vil dette nationaløkonomisk taget sige, at man beskatter i Forhold til det Beløb Tjenester, man yder i Samfundet; — Udgiften repræsenterer derimod det Beløb Tjenester, man modtager af Samfundet, og at lægge Skatten efter Enhvers personlige Udgift er derfor det Retfærdige. — Hvor stor end den principielle Forskjel er mellem Indkomst- og Udgiftsbeskatningen, er Forskjellen, praktisk taget, ikke paa langt nær saa betydelig: Indkomst og Udgift falde til Dels sammen. Forskjellen ligger kun i den Kapital, som spares, undrages fra Forbrug, og i den, der i Stedet for at beholdes overgaar til Forbrug: den første beskattes efter Indkomstbeskatningen, den sidste derimod ikke. Ved Forbrugsbeskatningen er det lige omvendt! Men naar man betænker, at en sparet Kapital er et Redskab, som af den Private med Opofrelse af øjeblikkelig Nydelse indtil videre stilles til Samfundets Tjeneste, saa indses det, at Beskatningen heraf hverken er forenelig med Retfærdigheden eller med Samfundets Interesse. Samfundets og særlig den arbejdende Klasses Fordel befordres bedst ved, at Kapitaler opspares og kraftigt tiltage. Den praktiske Forskjel mellem Indkomst- og Forbrugsbeskatningen er derfor ganske til dennes Fordel. — Hertil kan maa ske føjes den Bemærkning, at Forbrugsbeskatningen ogsaa derved viser sig at være den principielt rigtige, at der i det økonomiske Samfundsliv stedse forefindes en naturlig Tendens til Virkeliggjørelsen af denne Grundsætning, saa at en Skat,

naar man i nogen Tid lod den bestaa uden at foretage Forandringer i den, efter en vis Tids Forløb vilde befindes at være fordelt i Overensstemmelse med denne Grundsætning. Skatten søger nemlig stedse at fordele sig som et Slags Produktionsomkostning, og udbreder sig paa samme Maade som denne i Samfundet over Forbrugerne af Varer og Tjenester. — Fordi det hævdes, at Beskatningens Grundsætning i det Hele taget bør rette sig efter Enhvers personlige Forbrug — altsaa efter hans Udgift med Fradrag af, hvad der anvendes til Dannelsen af materiel eller aandelig Kapital — siges ingeniunde dermed, at denne Grundsætning bør realiseres i en eneste direkte Udgiftsskat. Tvært imod er det velbekjendt, at det fristende Forsøg paa at opkræve Alt, hvad Staten behøver, gennem en eneste Skat stedse maa strande paa de praktiske Umuligheder, ja Uretfærdigheder, der maa fremstaa saa snart en eneste Skat overstiger visse Grænser. Hvilket Princip der end antages, bliver det Statsmandens Sag at realisere det i et Skattesystem, ikke i en eneste Skat. Det er ikke engang nødvendigt, at der overhovedet forefindes nogen direkte Udgiftsskat i et Skattesystem, der hviler paa det forsvarede Princip. Grundsætningen kan all for vel realiseres i et System, der er sammensat dels af hvad der i Formen er Indkomst- eller Formuebeskatning — dog med stadig Hensyn til de tidligere udviklede principielle Forskjelligheder — dels af en direkte Beskatning af de Totaludgifter i forskjellige Samfundsklasser mest karakteriserende Forbrugsartikler.

Professor Frederiksen mente, at der udtrykkeligt maatte skjelnes mellem Gebyrer og Skatter. Disse sidste var det en Pligt for Borgerne at erlægge efter Eyne. Fastholdes dette, da skal Opkrævningen ske efter den rene Indkomst, hvilket med andre Ord vil sige, efter Formuen. Han vilde kun gaa ind paa Fradrag for det nødvendige Forbrug ved den personlige Virksomhed. I Praxis kunde man dog ofte hensigtsmæssigere benytte sig af Udgiftsbeskatningen, f. Ex. med Hensyn til Brændevin, Tobak, derefter, men altid mindre gjerne, Sukker og Kaffe. Den direkte Beskatning bør staa i Forgrunden, naar Massen ikke skal drages ind under Skatten; men naar dette er nødvendigt,

maa man benytte sig af indirekte Skatter, hvilke i Praxis ikke frembyde saa store Ulemper som de direkte. Kun naar en mere ideel Tilstand var opnaaelig, saaledes at man kunde sløjfe en Mængde Udgifter til Krige og Krigsforberedelse osv., kunde man udelukkende holde sig til de direkte Skatter foruden Brændevin og Tobak, men ellers ikke.

Grev Hamilton mente ikke, at Spørgsmaalet om Indkomst- eller Udgiftsbeskatning faldt sammen med Spørgsmaalet om direkte eller indirekte Skat. Langt fra at Udgiftsbeskatningsgrundsætningen fordrer indirekte Konsumtionsbeskatning, er det tydeligt, at enhver speciel Konsumtionsskat kan i sig bære en Afvigelse fra Grundsætningen, saafremt nemlig ikke andre Forbrugsartikler ere beskattede paa tilsvarende Maade. Ved visse Forbrugsskatter maa Forholdet dog ikke kun bedømmes fra Beskatningens Synspunkt. Naar der er Spørgsmaal om et økonomisk, fysisk eller moralsk skadeligt Forbrug, kan Staten i mange Tilfælde, i Stedet for ligefrem at forbyde et saadant Forbrug, søge at indskrænke det ved en høj Skat, saasom paa Tobak, Spil, Brændevin osv. Men i saa Tilfælde kan Afgiften egentlig ikke betragtes som Skat, men snarere som en social Bøde.

Grosserer Thune ytrede, at Tolden var oprindelig indført for Nemhedens Skyld, fordi den kom let og bekvemt ind uden at føles af dem, som erlagde dem. Nu gik man mere og mere fra indirekte Skatter over til direkte, fordi man havde bedre Indsigt. Indkomstskatten traadte i Stedet for Kopskatten, som dog ikke kunde siges at være aldeles forsvunden, thi Saltskatten var f. Ex. et Slags Kopskat. Tidligere havde man Skat paa Formue og Vilkaar, men Besværighederne ved denne Skat var stor, fordi der ikke blot skulde tages Hensyn til hver Enkelt, men denne skulde ogsaa sammenlignes med Andre. Disse noverkommelige Vanskeligheder ophørte, naar man gik over til Indkomstskatten, som var nem at indkræve. Det egentlige Punkt, som det dog kom an paa, var Spørgsmaalet om Skatten skulde være progressiv, hvorfor Meget talte. Det er retfærdigt, at den, som kun har til det Nødtørftige, Intet betaler, og det

er relfærdigt, at den, som har den større Skatteevne ogsaa virkelig betaler mere end den mindre Skatteevne.

Folketingsmand Gad vilde hævde, at ved Siden af de theoretiske Grundsætninger stod den praktiske Udførelse. Baade direkte og indirekte Skatter vare nødvendige, baade for at Staten kunde faa sine nødvendige Indtægter, og for at Theorien kunde gennemføres. Baade Professor Frederiksen og Taleren havde ogsaa hævdet dette i Rigsdagen. Direkte og indirekte Skatter maa følges ad, og hine ramme den personlige Skatteevne lige saa vel som de sidste. Toldbeskatningen led af to Mangler; for det Første var den uøkonomisk, fordi den virkede i Beskyttelsens Tjeneste, og for det Andet ramte den for stærkt de smaa Indtægter. Taleren forsvarede Indkomstskatten og mente, at der burde gjøres Forskjel paa, om Indtægten skrev sig fra personligt Arbejde eller opsparede Kapitaler.

Grosserer D. B. Adler kunde ikke være enig med de foregaaende Talere. De indirekte Skatter vare en Usandhed, fordi de ikke gjorde sig bemærkelige. Formueskatten modsatte Taleren sig, kun en Indkomstskat kunde forsvares.

Frederiksen bekæmpede Stuart Mills Fordringer om en Forbrugsskat med Fritagelse for Besparelser. Hvad der anvendtes paa nyttigt personligt Forbrug var lige saa vel Besparelse. Han hævdede Formueskattens Naturlighed, idet han navnlig fremhævede Forskjellen, eftersom Indtægten stammede fra personligt Arbejde eller Kapitaler. Vanskeligheden var kun Indtægter fra Udlandet; derfor burde man have internationale Beskatningsgrundsætninger, lige saa vel som interkommunale, dersom Formueskatten skulde kunne bringes op til en fuldkommen Skat. Enkelte indirekte Skatter vil Taleren beholde, nemlig Konsumtionsafgift paa Brændevin og Tobak, hvilke Produktioner i saa Fald helst burde gjøres til Regale.

Professor Scharling: Det er blevet fremhævet, at Opkrævningen af de direkte Skatter ere langt billigere end for de indirekte Skatters Vedkommende. Dette Resultat kommer man dog kun til ved en skjæv Sammenligning; thi Indkomstskatten har følelige Ulemper, der lige frem kunne vurderes i Penge. Ligningskommissærernes Tjeneste er saaledes et borgerligt Om-

bud, der for Mange endog er overordentlig trykkende, og Opkrævningen bliver til Dels kun derved billig, at den sker saa sjældent, at Skattens Udredelse altid bliver temmelig følelig. — Indkomstskattens Fortrin for Skat paa Formue og Lejlighed derved, at Enhver kan faa sin Indkomst rigtig ansat, er ligeledes til Dels illusorisk. Det nytter ikke, at den Enkeltes Indkomst er nøjagtigt ansat, naar ikke ogsaa alle Andres er det. Og dette er Hovedfejlen ved vor Indkomstskat, særlig den kjøbenhavnske; vistnok er Principet Selvangivelse, men dette benyttes ikke meget og den er ofte fejlagtig. En progressiv Skat vil korrekt sige en Skat, der uden Begrænsning voxer med den stigende Indtægt; den maa nødvendigvis opsluge Alt over et vist Standpunkt; den degressive Skat, hvorved der fastsættes et vist Maximum af pro Cent med Afslag nedad til, er derfor at foretrække.

Efter at endnu Adier, Thune, Grev Holstein-Ledreborg og Scharling havde haft Ordet for korte Bemærkninger, forsvarede Hamilton sine tidligere Udtalelser.

Gad takkede Grev Hamilton for hans Tilstedeværelse og indledende Foredrag, hvorefter han meddelte, at Bestyrelsen vilde foreslaa et af følgende to Emner til næste Diskussion, nemlig enten om Bebyggelsen af Københavns Fæstningsterræn eller om Nationaløkonomiens Plads i den almindelige Undervisning. Forsamlingen overdrog Bestyrelsen selv at vælge et af de to Emner. Hermed sluttedes Mødet. Næste Møde afholdes Torsdag den 12te Februar.